

McEwan IAN

Coajă de nucă

Traducere din limba engleză
și note de Dan Croitoru

POLIROM
2019

Aceste gânduri bombastice și deprimante, pe care tânjesc să le declam cândva singur, revin ca să mă împovăreze în clipa când Claude dispare în sus pe scări, iar părinții mei rămân cufundați în tăcere. Auzim ușa de la intrare deschizându-se, apoi închizându-se. Ciulesc zadarnic urechile ca să aud zgomotul pe care o să-l facă Claude când o să deschidă portiera de la mașina fratelui său. Trudy se apleacă iarăși în față și John îi apucă mâna într-a lui. O creștere aproape insesizabilă a tensiunii noastre arteriale sugerează că tata îi strânge palma între degetele lui afectate de psoriazis. Ea îi rostește numele încet, cu o voce de-acum mai joasă, sugerând un reproș afectuos. El nu spune nimic, dar aș băga mâna-n foc că acum clatină din cap și își strânge buzele într-un zâmbet vag, ca și cum ar zice, Ei, ei. Uite ce s-a ales de noi.

— Ai avut dreptate, s-a terminat, spune ea cu căldură. Dar putem să facem asta cu delicatete.

— Da, e cel mai bine așa, consimte tata cu vocea lui plăcută, huruitoare. Dar, Trudy. De dragul vremurilor apuse. Pot să-ți recit un poem?

Mama scutură categoric din cap, ca un copil, zgâlțâindu-mă din țâtâni, dar știu la fel de bine ca ea că pentru John Cairncross, atunci când e vorba de poezie, „nu“ înseamnă „da“.

— Te rog, John, pentru numele lui Dumnezeu, nu face asta.

Dar el trage deja aer în piept. Am mai auzit poemul ăsta, dar atunci semnificația lui nu era așa de puternică.

— Nu-i de făcut nimic, deci cu-un sărut /
Ne despărțim, de mine n-oi mai ști...¹

E de prisos, îmi zic eu, să rostească asemenea fraze cu atâta desfătare. „De mine n-oi mai ști”, „mă pot desprinde chiar așa ușor”, să nu „mai păstrăm vreo urmă de iubire”. Și la sfârșit, când Pasiunea stă lângă patul de moarte al îndrăgostitului și, în ciuda sorții, mai există o șansă ca el să-și recapete puterile dacă Trudy ar dori-o, tata respinge totul recurgând la o cadentă ingenioasă și sarcastică.

Dar Trudy nu o dorește și spune, vorbind peste ultimele cuvinte ale versului final:

— Nu mai vreau să ascult vreo altă poezie câte zile oi avea.

— Nici n-o să mai ai ocazia, spune tata afabil. Nu de la Claude.

În acest dialog plin de bun-simț dintre cele două părți nu există nici o dispoziție referitoare la mine. Alt bărbat ar fi intrat la bănuiele văzând că fosta lui soție omite să negocieze plățile lunare care se cuvin mamei copilului său. Altă femeie, dacă n-ar unelti ceva, ar pretinde cu siguranță așa ceva. Dar sunt destul de mare ca să-mi asum și eu responsabilități și să încerc să fiu stăpânul propriului meu destin. La fel ca pisica avarului, păstrez ascunsă o ultimă bucată menită să-mi asigure subzistența, fărăna care-mi dă puterea de a acționa. M-am servit de ea în orele mici ale dimineții pentru a provoca insomnie și a revendica o prelegere la radio. Două lovituri scurte în

1. Sonet aparținând poetului elisabetan Michael Drayton (1563-1631).

perete, la intervalele potrivite, folosindu-mă mai curând de călcâi decât de degetele de la picioare, aproape lipsite de oase. O simt ca pe un fel de zbatere stingheră de alean: nu vreau decât să mă pomenească și pe mine cineva.

— Ah, suspină mama. Se mișcă.

— Atunci poate că ar trebui să plec, murmură tata. Să spunem două săptămâni ca să eliberezi casa?

Eu îi fac semn, ca să spunem așa, și cu ce mă aleg în schimb? Atunci, prin urmare, caz în care și deci... tata *pleacă*.

— Două luni. Dar așteaptă o clipă, să se întoarcă și Claude.

— Doar dacă nu întârzie prea mult.

La câteva mii de metri deasupra noastră un avion descrie prin aer un glissando descendent, îndreptându-se spre Heathrow – un zgomot amenințător, cum îmi spun de fiecare dată. Poate că John Cairncross se gândește să recite un ultim poem. S-ar putea să scoată iar la înaintare acel „*A Valediction Forbidding Mourning*”¹, cum făcea de fiecare dată înainte de a pleca. Acei tetrametri mângâietori și tonul acela cumpănit, liniștitor, îmi vor trezi nostalgia pentru zilele triste de odinioară, când venea să ne viziteze. Dar, în loc de asta, el bate darabana cu degetele în masă, își drege glasul și doar așteaptă.

— Am luat azi-dimineață niște *smoothie*-uri de pe Judd Street, zice Trudy. Dar nu cred că ți-am mai lăsat vreo picătură.

1. Poem aparținând faimosului poet metafizic englez John Donne (1572-1631).

Cu aceste cuvinte, în sfârșit povestea se porneste.

O voce lipsită de expresie, care răsună parcă din culisele unui teatru la blestemata punere în scenă a unei piese îngrozitoare, rostește din capul scârilor:

— Nu, i-am pus deoparte un pahar. El ne-a zis de locul ăla. Ți-aduci aminte?

Coboară treptele în timp ce vorbește. Greu de crezut că această intrare în scenă, prea bine sincronizată, și aceste replici stângace, nevrosimile, au fost repetate în zori de niște bețivi.

Recipientul de polistiren, cu capacul său de plastic și cu paiul aferent, e în frigider, a cărui ușă tocmai se deschide și se închide. Claude îl pune dinaintea tatălui meu cu o voce șoptită, maternă:

— Poftim.

— Mersi, dar nu sunt sigur că pot să beau așa ceva acum.

O primă greșală. De ce fratele cel vrednic de dispreț și nu soția cea senzuală îl aduce omului băutura? Vor trebui să-l țină de vorbă și după-ai să sperăm că o să se răzgândească. Să sperăm? Așa se-ntâmplă, așa merg lucrurile în povești când aflăm încă dintru început cine sunt ucigașii. Nu ne putem abține să fim de partea făptașilor și a urzelilor lor, să le facem cu mâna de pe chei în timp ce mica lor corabie plină de intenții rele se îndepărtează în larg. *Bon voyage!* Nu e ușor, e o mare realizare să omori pe cineva și să scapi basma curată. Condiția reușitei e „crima perfectă”. Iar perfecțiunea nu prea e un atribut uman. La bord lucrurile o să meargă prost, cineva o să se împiedice de

o parâmă descolăcită, vasul o să se abată prea mult înspre apus sau înspre miazăzi. Grea treabă – și în ape tulburi.

Claude își trage un scaun și se așază la masă. Râsuflă greu și își joacă cea mai bună carte. O bârfă mică. Sau ce consideră el a fi o bârfă mică.

— Imigranții ăștia, ă? Ce treabă nasoală. Ce ne mai invidiază ăia de la Calais, zi și tu! Cu Jungla¹ ăia! Mulțumesc lui Dumnezeu că ne-a dat Canalul Mânecii!

Tata nu se poate abține:

— Britania cuprinsă-n apa mării, cu stânci menite a-ntâmpina vrăjmașul.²

Cuvintele îl binedispun. Mi se pare că-l aud cum trage paharul spre el. Apoi spune:

— Dar eu zic, poftiți-l pe toți! Haideti! Un restaurant cu specific afgan în St John's Wood.

— Și o moschee, spune Claude. Sau trei. Și mii de inși din ăia care-și bat nevestele sau molestează fetițe.

— Am apucat să-ți povestesc vreodată de moscheea Goharshad din Iran? Am văzut-o cândva în zori. Am rămas pironit locului, uluit. În lacrimi. Nu-ți poți închipui culorile, Claude. Cobalt, turcoaz, violaceu, galben ca șofranul, verdele cel mai pal, albul cel mai pur și toate nuanțele intermediare.

1. Poreclă dată în mass-media taberei de imigranți ridicată de autoritățile franceze în apropiere de Calais după criza refugiaților din 2015.

2. W. Shakespeare, *Richard al II-lea*, actul II, scena 1, traducere din limba engleză de Mihnea Gheorghiu, în *Opere complete*, vol. 3, Editura Univers, București, 1984, p. 156.

Nu l-am mai auzit niciodată spunându-i pe nume fratelui său. O ciudată exaltare l-a cuprins pe tata. Face pe grozavul în fața mamei, dându-i de înțeles, prin comparație, ce o să piardă.

Sau se eliberează de cugetările cleioase ale fratelui său, care acum spune pe un ton prudent, de compromis:

— N-am luat niciodată în calcul Iranul. Dar Sharm el-Sheikh, hotelul Plaza... Superb. Toate ornamentele alea. Aproape că era prea cald ca să te duci la plajă.

— Sunt de aceeași părere ca John, zice mama. Sirieni, eritreeni, irakieni. Chiar și macedoneni. Avem nevoie de tinerețea lor. Dragule, îmi dai și mie un pahar cu apă?

Claude e imediat la chiuvetă. Spune de acolo:

— S-avem nevoie? Eu n-am nevoie să fiu jefuit pe stradă. Cum s-a întâmplat în Woolwich.

Se întoarce la masă cu două pahare în mâini. Unul e pentru el. Cred că încep să înțeleg unde vor duce toate astea.

Claude continuă:

— Nu m-am mai urcat în metrou din 7 iulie.¹

Cu tonul pe care-l folosește atunci când se prefăce că-l ignoră pe Claude, tata spune:

— Am văzut o dată o estimare. Dacă sexul interracial se va practica la fel ca până acum, în cinci mii de ani toți cei de pe pământ vor avea aceeași culoare, cafeniu-deschis.

— Beau pentru asta, zice mama.

1. 7 iulie 2005, data atentatelor cu bombă de la Londra, îndreptate împotriva cetățenilor care foloseau mijloacele de transport în comun la o oră de vârf. Seria de atentate s-a soldat cu 52 de morți și peste 700 de răniți.